

II. ÚMRTÍ V PEČOVATELSKÉM ZAŘÍZENÍ A ZDRAVOTNICKÁ DOKUMENTACE ZEMŘELÉHO

Velká část lidí umírá v nemocnici nebo v domově pro seniory. Jejich pracovníci vás zpravidla sami upozorní, jaké věci zde po zemřelém zůstaly a jak s nimi naložit. **Peníze a cennosti (šperky, drahé hodinky nebo drahá elektronika) se zahrnují do dědického řízení, a proto zůstávají uschovány v pokladně nemocnice nebo domova až do pravomocného notářského usnesení o tom, komu z dědiců mají být vydány.** Obvykle notáři mají informaci, kde zemřelý před smrtí pobýval a sami kontaktují příslušnou nemocnici nebo domov pro seniory; nemají-li tuto informaci, je třeba jim tuto informace předat. Pokud jde o ostatní věci zemřelého (doklady, brýle, ošacení...), zaměstnanci zařízení je zpravidla vydají těm příbuzným, které zemřelý uvedl jako kontaktní osoby. Po zemřelém v domově pro seniory mohl zůstat nedoplatek za pobyt a stravu, zejména došlo-li k úmrtí před výplatním dnem starobní penze (obvykle před 15. dnem v měsíci); většinou jde však o nízké částky, které domov přihlásí jako svou pohledávku do dědického řízení.

Jak je to ale se zdravotnickou dokumentací zemřelého? Mají na ni pozůstalí nárok? Zpravidla pacienti už na počátku hospitalizace určí, kdo z jejich blízkých má být průběžně informován o jejich zdravotním stavu a zda smí nahlížet do jejich zdravotnické dokumentace (často se takový souhlas uděluje bez omezení, ale pacient může rozhodnout, že si nepřeje některé citlivé informace sdělovat ani nejbližším příbuzným). Takovýto souhlas se obvykle uděluje písemně, ale postačuje i ústní sdělení, jež zdravotníci musejí zaznamenat do dokumentace. Souhlas platí i po pacientově smrti.

Mohou však nastat situace, kdy pacient neurčil nikoho - například proto, že byl převezen po autonehodě a nebyl schopen komunikace. Nebo chtějí pozůstalí nahlédnout do zdravotnické dokumentace nikoli v nemocnici, ale u pacientova praktického lékaře (přičemž pacient zde nemusel určit žádnou oprávněnou osobu, protože za svého života nepředpokládal, že do této jeho dokumentace bude po jeho smrti zapotřebí nahlédnout). Anebo pacient sice určil konkrétní osobu,

avšak o nahlédnutí do dokumentace má zájem někdo jiný z příbuzných. Jak se postupuje v takovýchto případech?

Osoby blízké zemřelému pacientovi mají právo na nahlížení do jeho zdravotnické dokumentace i tehdy, pokud jim k tomu za svého života nedal výslovný souhlas (ale nevyslovil ani zákaz); toto jejich oprávnění vyplývá přímo ze zákona o zdravotních službách¹. Osobami blízkými jsou přitom podle občanského zákoníku členové rodiny, tedy manželé či manželky, rodiče i prarodiče, děti a vnoučata, sourozenci, i švagrové a švagři; dále se mezi ně počítají osoby, které spolu trvale žijí, tedy například druh a družka (nebo i jiný člen společné domácnosti).

Může však nastat výjimečná situace, kdy pacient za svého života dal nikoli souhlas, ale výslovný zákaz vůči některé konkrétní osobě z příbuzenstva, popřípadě vůči komukoli. (Důvodem může být třeba intimní informace ve zdravotnické dokumentaci, nedůvěra vůči pozůstalým nebo osobní přání zemřelého, aby jeho dokumentace nebyla po jeho smrti dále zkoumána). V takovém případě lze informace o zdravotním stavu nebo z dokumentace podat jen v rozsahu nezbytném pro ochranu zdraví. Tím se myslí například situace, kdy zemřelý trpěl nakažlivou nemocí nebo kdy u něj lékaři zjistili genetickou vadu, která by mohla mít vliv na zdraví jeho potomků.

Bezesporu mohou nastat situace, kdy jsou pozůstalí nespokojeni s tím, jaká péče byla zemřelému poskytována. Prvním krokem může být **stížnost**, kterou jsou oprávněny podat osoby blízké zemřelému. Nemocnice – ale i ambulantní lékaři - či domov pro seniory mají na její vyřízení zákonnou lhůtu 30 dnů (v odůvodněných případech ji lze prodloužit). Pokud jsou pozůstalí nespokojeni se způsobem vyřízení stížnosti, mohou se v případě sociálních služeb obrátit přímo na ministerstvo sociálních věcí, v případě zdravotníků pak na úřad, který uděluje oprávnění k poskytování zdravotních služeb, tedy na krajský úřad, resp. Magistrát hlavního města Prahy. V případě lékařů se lze obrátit také na Českou lékařskou komoru.

Pokud jde o vážná pochybení, mohou být za určitých okolností důvodem pro žalobu pozůstalých či podnětem pro zahájení trestního řízení. Pro takovéto případy lze doporučit konzultaci buď v bezplatné právní poradně, nebo v některé advokátní kanceláři pro posouzení, zda a jaký výsledek by

---

¹ V případě, že lékař nebo zdravotnické zařízení odmítá dokumentaci poskytnout, lze je odkázat na příslušné zákonné ustanovení: jedná se o § 33, odst. 4 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách

mohl tento postup přinést. Vedení soudních sporů či účast na trestním řízení může být náročné emocionálně i časově, popř. i finančně. Bude proto na úvaze pozůstalých, zda se po zvážení všech informací rozhodnou pro právní cestu.